

Lainsäädännön ajankohtaiskatsaus

Neuvotteleva virkamies Jaakko Kuisma
Metsäteollisuuden lupa- ja valvontapäivät 30.9.2020

Lainsäädännön ajankohtaiskatsaus

- Muutamia ajankohtaisia lainsäädäntöasioita, ilmastopolitiikka ja ilmastolaki, ilmansuojeluohjelma, aluehallintouudistus, 12 kk selvitys, TOVA-hanke, jätelaki ja kertakäyttömuovidirektiivin täytäntöönpano
- Nollapäästöstrategia osana Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa
- Teollisuuspäästödirektiivin arviointi
- Teollisuuspäästödirektiivin päivityksen käynnistyminen

Ajankohtaista ilmastopolitiikkaa

- Ilmastonmuutoksen torjunta on erittäin voimakas ja laaja-alainen painopiste uuden komission vihreän kehityksen ohjelmassa, ml. EU:n 2030 ilmastotavoitteen nosto 50-55 %
- EU pääsi joulukuussa yhteisymmärrykseen ilmastoneutraaliteettitavoitteesta vuoteen 2050 mennessä
- Maaliskuusta 2020 alkaen on ollut käsittelyssä ehdotus EU:n ilmastolaiksi, jonka käsittely etenee varsin rivakasti
- Syyskuussa 2020 julkaistiin komissio näkemys siitä miten EU:n 2030 ilmastotavoitetta voitaisiin päivittää vähintään 55 %:iin nykyisestä 40 %:sta
- Ehdotuksessa päästökaupan rooli korostuisi entisestään eri mekanismien kautta, samoin kuin maankäyttösektorin soveltamisalaa ja tavoitetta pyritään päivittämään. Lisäksi laajasti muita muutostarpeita EU:n ilmasto- ja energialainsäädäntöön

Muutoksia ilmastolakiin

- Sisällytetään lakiin hiilineutraaliustavoite vuodelle 2035 ja hiilinegatiivisuustavoite
- Kirjataan lakiin päästövähennystavoitteet vuosille 2030, 2040 ja 2050
- Nielujen vahvistamistavoite kirjataan lakiin
- Kirjataan lakiin velvoite laatia keskipitkän aikavälin maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma ja sen sisältövaatimukset
- Sisällytetään ilmastolain mukaiseen suunnitteluun päästökauppasektorin päästöt niin, että otetaan huomioon ilmasto- ja energiastrategian rooli etenkin päästökauppasektorin päästökehityksen ohjaamisessa
- Säädetään tarkemmin ilmastonmuutoksen kansallisesta sopeutumissuunnitelmasta, sekä monia muita muutoksia
- HE-luonnos valmiina maaliskuussa 2021

Kansallinen ilmansuojeluohjelma 2030

- Ympäristöministeri Krista Mikkonen asetti ilmansuojeluohjelman toimeenpanoverkon 7.9.2020 UNEPin kansainvälisenä ilmansuojelun päivänä
- Ilmansuojeluohjelman toimeenpanoverkon tehtävänä on suunnitella, tukea, toteuttaa ja seurata kansallisen ilmansuojeluohjelman toimeenpanoa ja laatia tarvittaessa ehdotukset kansallisen ilmansuojeluohjelman päivittämiseksi
- Toimeenpanoverkon pj. Oili Rahnasto ja pääsihteeri erityisasiantuntija Katja Ohtonen, joka aloitti uutena virkamiehenä ympäristöministeriössä 1.9.2020
- Toimeenpanoverkossa mukana myös YM/YSO ilmasto, YM/RYMO rakentaminen, TEM, LVM, MMM, STM, SYKE, THL, IL, KL, HSY, HKI, SLL, ET, MET, MTK
- Toimeenpanoverkko asettaa pienryhmiä alatyöryhmikseen. Näistä alustavasti ollut esillä puun pienpoltto, maatalous, maankäyttö ja liikenne sekä kuntien ilmansuojelutoimet.

Valtion aluehallintouudistus, parlamentaarinen selvitystyö, asetettu 11.6.2020

- Selvitettävä monialaisen maakunnan asema ja rooli osa julkishallintoa
- Selvitettävä hallitusohjelman mukaisesti muodostettaville kuntaa suuremmille itsehallinnolliselle alueille kunnilta, kuntayhtymiltä ja valtiolta siirrettävissä olevat tehtävät
- Selvitettävä Valviran ja aluehallintovirastojen sosiaali- ja terveyspalveluiden valvonta-, lupa- ja ohjaustehtävien sekä muiden valtion aluehallinnon tehtävien uudelleenjärjestelyvaihtoehdot
- Työn määräaika 31.12.2020, pj. kansanedustaja Aki Lindén

INTELU-hanke

- 1.1. -30.4.2020 toteutunut VNTEAS –selvityshanke ”Investointien tehokas lupamenettely säädetyn aikarajan puitteissa”, jossa toteuttajina SYKE:n johtama konsortio
- Pohjautui valtiosihteerin Martti Hetemäen VM:lle 2019 laatimaan Investointien edistäminen -selvitykseen, jossa suositettiin investointien tehokasta lupamenettelyä
- INTELU-selvityksen tavoitteena oli selvittää, voidaanko investointeihin liittyviä lupamenettelyjä nopeuttaa käsittelyajaltaan vuoteen säilyttäen kuitenkin lupaprosessien ja päätösten laatu vähintään nykytasolla. Selvitys kattoi lainsäädännölliset ja muut keinot tavoitteen saavuttamiseksi, arvioi niiden vaikutuksia ja kartoitti myös kansainvälisesti käytettyä keinovalikoimaa.
- Hankkeen ohjausryhmä: TEM, VM ja YM

Lausuntokierros, ja keskeiset havainnot

- Selvitys oli lausunnoilla 27.5 – 15.7.2020. Lausuntoja jätettiin 39, joista 30 otti kantaa selvitykseen. Kannanotoissa oli voimakkaita jakolinjoja.
- **Kommentteja ehdotuksiin:** *Todennäköisestä käsittelyajasta tiedottaminen, erillislakeihin viittaukset hallintolakiin;* vain rajatusti kannatusta hallinnosta. Etujärjestöt eivät pitäneet riittävänä.
- *Käsittelyajan tarkempi arvioiminen, tiedottaminen ja tarkentaminen;* suurempaa kannatusta kautta linjan, etujärjestöt epäileviä tavoiteltujen vaikutusten saavuttamisesta.
- *Määräajasta säättäminen:* jakoi kantoja jyrkästi. Etujärjestöt kannattivat. Hallinto poikkeuksetta ei, tai kannatti säädetyin poikkeusmahdollisuuksin. Vastaava jakolinja oli käsittelyajan laskennasta.
- *Muille kuin lainsäädännöllisille keinoille* kannatusta kautta linjan. Muutama taho etenisi vain näillä toimenpiteillä.
- Selvityksen puutteita: kokonaiskäsittely (kaavoitus, YVA, muutoksenhakuvaihe), kv-vertailu, yksipuolisuus, kapea PL-näkökulma, määrittelyt (investointihanke?), vaikutukset viranomaisten resursseihin, ympäristönsuojelun turvaaminen jne.

TOVA-lainsäädäntöhanke

- Hallitusohjelmakirjaus: Kehitetään ympäristövahinkojen toissijaisia vastuujärjestelmiä (TOVA)
- TOVA-lainsäädäntöhankeen asettamispäätös 3.12.2019
 - Laajapohjainen ohjausryhmä ja virkamiehistä koostuva työjaosto
 - Toimikausi 1.1.2020-31.5.2021
- Hankkeen tarkoituksena on luoda nykyistä kattavammat ympäristövahinkojen toissijaiset vastuujärjestelmät, joilla varaudutaan ympäristöriskien hallintaan, ympäristövahinkojen korvaamiseen ja ennallistamistoimien toteuttamiseen, kun vastuutaho on maksukyvytön, tuntematon tai tavoittamattomissa
- Samalla tarkastellaan koko järjestelmän rahoituspohja
- Uuden järjestelmän tarkoituksena on, että toiminnanharjoittajien ympäristövelvoitteet tulevat mahdollisimman pitkälle hoidetuksi ilman valtion taloudellista väliintuloa
- Valittavan järjestelmän tulee toteuttaa aiheuttaja maksaa –periaatetta

JÄTELAKI-HE - tilannekatsaus

- **EU:n jätesäädöspaketin täytäntöönpano**
 - Jäte-, pakkausjäte-, kaatopaikka-, romuajoneuvo-, paristo- ja sähkölaiteromudirektiivien muutokset
- **Noin 350 lausuntoa**, muun ohella yli 100 yksittäisen jäteyrittäjän jättämää lausuntoa.
 - Isot teemat: kierrätys ja erilliskeräysvelvoitteet, jätekuljetusten kaksoisjärjestelmä ja pakkausten tuottajavastuu
- **Täydentävä lausuntokierros** JL 33 §:n muuttamisesta julkisten hankintayksiköiden velvoitteiden osalta 20.7.-21.8.
 - tavoitteena Materiaalitori- ja Hilma-alustan yhteensovittaminen
- **Tavoite** saada eduskuntaan marraskuussa 2020
 - **Olennaisia muutoksia jätelakiin ja lähes kaikkiin jätealan asetuksiin**
 - **Jätetietojärjestelmän kehittäminen**

Keskeisiä ehdotuksia

Kunnan vastuulla olevan jätteen kuljetus

- Kiinteän jätteen (bio-, pakkaus- ja sekajäte) kuljetuksessa luovutaan kaksoisjärjestämästä
- Saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetuksissa kaksoisjärjestelmä säilyy nykyisellään (vähäisin muutoksin)

Sivutuotteet ja jätteeksi luokittelun päättyminen

- Tapauskohtaisen päätöksentekomenettelyn selventäminen ja seuranta
- Työryhmä seuraamaan toimeenpanoa ja arvioimaan tarvetta erityiseen kevennettyyn uuteen menettelyyn – nyt ehdotetuille muutoksille tuli paljon kritiikkiä

Tuottajavastuu

- Pakollinen liittyminen tuottajayhteisöön
- Pakkauksille ”supertuottajayhteisö” – kaikki materiaalit mukaan
- Tuottajavastuun ulottaminen kansainväliseen etäkauppaan
- Mukautetut tuottajavastuumaksut mm. tuotteiden kestävyys, korjattavuus, uudelleenkäytettävyyden ja kierrätettävyyden mukaan

Kertakäyttömuovidirektiivin (EU) 2019/904 täytäntöönpanon tilannekatsaus

- Merkinnät ja tuotekiellot jo osana viimeistelyssä oleva jätelaki-HE:tä
 - Edellyttää muilta osin uutta jätelain muutosta – suunnitteilla kokonaan uusi tuottajavastuuluku SUP-tuotteille
 - HE lausuntokierrokselle 11-12/2020 (tavoite), lainsäädännön oltava voimassa 3.7.2021, vaikka osaa vaatimuksista aletaan soveltaa vasta myöhemmin
 - Yleisenä haasteena se, että muovin määritelmää ja muovituotteita koskevien komission suuntaviivojen ja toimeenpanosäädösten antaminen viivästynyt
 - mm. tuottajien vastuu roskaantumisen puhdistuskustannuksista haasteellinen asia
 - Edellyttää myös eräiden SUP- tuotteiden kansallisten kulutuksen vähennystoimien määrittelyä ja niiden ilmoittamista komissiolle
 - Tukihanke (SYKE) päättymässä lokakuussa → strateginen yhteistyöryhmä ja muovitiekartan yhteistyöverkoston yhteinen keskustelutilaisuus 30.10. aamupäivällä
- Alustavan arvion mukaan toimet sisällytettäisiin pääosin uuteen VALTSUUN – päätös kun keinot on määritelty

Komission myrkyttömään ympäristöön tähtäävä nollapäästötoimintaohjelma

- Komission suunnittelee hyväksyvänsä vuonna 2021 nollapäästötoimintaohjelman ilman, veden ja maaperän suojelemiseksi
- Toimintaohjelma sisältää ehdotuksen ilmanlaadun seurantaan, mallintamista ja ilmanlaatusuunnitelmia koskevien säännösten tiukentamiseksi ja ilmanlaatumormien tarkistamiseksi vastaamaan WHO:n suosituksia
- Toisena elementtinä on suurten teollisuuslaitosten päästöjen tarkastelu, joka toteutettaisiin käytännössä muuttamalla teollisuuspäästädirektiiviä, sisältäen myös sääntelyn yhdenmukaistamisen ilmasto- ja kiertotalouspolitiikan kanssa
- Toimenpiteitä on tulossa myös jätevesisääntelyyn (yhdyskuntajätevesidirektiivi) ja teollisuusonnettomuuksien ehkäisyyn (Seveso-direktiivi etunenässä)
- Toimintaohjelma linkittyy vahvasti vuonna 2020 annettavaan kemikaalistrategiaan

Teollisuuspäästödirektiivin arviointi

- Arviointi julkaistiin 23.9.2020 ja se löytyy komission [www-sivuilta](#)
- Arviointi perustui laajoihin sidosryhmäkuulemisiin
- Keskeiset havainnot:
 - IED:llä on tärkeä rooli päästöjen vähentämisessä, erityisesti ilmapäästöjen osalta, mutta vähäisempi kontribuutio kiertotalouden ja ilmastotavoitteiden edistämisessä
 - IED:n hallintomalli, ml. BREF prosessi, on ollut menestystarina ja sitä pidetään EU:n keskeisenä lainsäädäntöinstrumenttina
 - Kehitysehdotuksia liittyen soveltamisalaan, keskeisiin vaatimuksiin, prosessin läpinäkyvyyteen ja asianosaisten ja sidosryhmien vaikuttamismahdollisuuksiin
- Tuloksia hyödynnetään teollisuuspäästödirektiivin päivitysprosessissa

Teollisuuspäästödirektiivin päivitys

- Alustavat tiedot vaikutustenarvioinnista julkaistiin maaliskuussa 2020
- Erityisesti selvitettäviä asioita ovat:
 - Soveltamisalan laajentaminen uusille sektoreille ja kynnysarvojen tarkistus
 - Täytäntöönpanon tehostaminen ja yhdenmukaistaminen jäsenmaiden välillä
 - BREF-prosessin toimivuus ja tehostaminen
 - Yleisön tiedonsaannin ja vaikuttamisen tehostaminen
 - Kiertotalouden ja teollisuuden ilmastotoimien nykyistä parempi tukeminen
 - Parempi yhteistoiminta muun EU-lainsäädännön kanssa
- Lainsäädäntöehdotusta odotetaan vuoden 2021 loppuun mennessä

Kiitos!

Jaakko Kuisma

Neuvotteleva virkamies, ympäristöministeriö

puh. 0295 250 442

jaakko.kuisma@ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment